

۱۴۰۲/۰۹/۱۹
۶/۱۰/۳۳۶۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات سند	
عنوان سند: شیوه‌نامه برنامه‌محوری در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور	
نوع سند: شیوه‌نامه	شماره سند: عتف-ش-۲۲۱۸
ویرایش: ۰۱	صفحه: ۶

اقدام کنندگان			
مسئولیت	نام و نام خانوادگی	سمت	امضا
تهیه‌کننده	رضا نقی‌زاده	مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی	
تأییدکننده	قاسم عموعابدینی	معاون آموزشی	
تصویب‌کننده	محمدعلی زلفی‌گل	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	

مرجع تأیید سند	نام و نام خانوادگی دبیر	شماره و تاریخ صورت‌جلسه	امضا
شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی	قاسم عموعابدینی	شماره جلسه: ۹۶۸	
		تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۹	

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند
دفتر وزارتی			

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شیوه نامه برنامه محوری در دانشگاه ها و مؤسسات
آموزش عالی کشور

شماره سند: عتف-ش-۲۲۱۸

ویرایش: ۰۱

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۹

صفحه: ۲ از ۶

مقدمه

برنامه محوری یکی از رویکردهای تحولی در آموزش عالی جهت تحقق دانشگاه تمدن ساز و حکمت بنیان می باشد. به همین جهت و در راستای سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، و احکام قانون برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران و منطبق با مصوبه مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۹ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی و مصوبه جلسه ۹۶۲ مورخ ۱۴۰۲/۱/۲۷ شورای گسترش آموزش عالی، شیوه نامه برنامه محوری در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور با محوریت انجام اقدامات همزمان آموزشی، پژوهشی و فناوری با محوریت استاد محوری، شاگرد پروری و اخلاق مداری با شرایط زیر به تصویب رسید.

بخش اول: کلیات

ماده ۱: تعاریف و اختصارات

- ۱-۱- وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
- ۱-۲- موسسه: منظور دانشکده های منتخب از دانشگاه هایی است که بر اساس گزارش مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام (ISC) آن دانشگاه در تولید علم بومی و بین المللی کشور، بیش از ۱٪ مشارکت دارند. دانشکده های منتخب در این دانشگاه ها توسط معاونت آموزشی وزارت تعیین می شوند. همچنین مؤسسات پژوهشی مستقل وابسته به وزارت نیز مشمول این شیوه نامه هستند. با تصویب کارگروه برنامه محوری، محدوده مؤسسات تحت پوشش این شیوه نامه قابل تغییر می باشد.
- ۱-۳- کارگروه برنامه محوری: منظور کارگروه راهبری برنامه های آموزشی، پژوهشی و فناوری وزارت است که در ماده ۶ این شیوه نامه به منظور بررسی، تصویب و تسهیل اجرای برنامه های آموزشی، پژوهشی و فناوری تشکیل می شود.
- ۱-۴- شورا: منظور شورای عالی برنامه ریزی آموزشی است.
- ۱-۵- برنامه: منظور برنامه آموزشی، پژوهشی و فناوری است که شامل جزئیات اقدامات و درخواست های هدفمند دانشگاه در بخش های آموزشی، پژوهشی و فناوری در سطح دانشگاه و وزارت در چارچوب زمانی مشخص می باشد که ذیل یک کلان برنامه تعریف می شوند.

ماده ۲: اهداف

- ۱-۲- دستیابی به مرجعیت علمی در حوزه های اولویت دار علم و فناوری؛
- ۲-۲- سازماندهی منابع و امکانات در مؤسسات و وزارت به برنامه های هدفمند در راستای مأموریت ها، مرجعیت علمی و رفع نیازهای جامعه و صنعت؛
- ۲-۳- ایجاد همگرایی میان فعالیتهای آموزشی با فعالیتهای پژوهشی و فناوری؛
- ۲-۴- ایجاد رشته های مورد نیاز کشور منطبق با آینده پیش رو و مشاغل آینده با تأکید بر رشته های بین رشته ای و میان رشته ای؛
- ۲-۵- اصلاح و تغییر رویکرد از گروه محوری به برنامه محوری در اجرای برنامه های آموزشی، پژوهشی و فناوری؛

 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	شیوه نامه برنامه محوری در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور	شماره سند: عتف-ش-۲۲۱۸	
		تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۹	ویرایش: ۰۱
		صفحه: ۳ از: ۶	

۶-۲ - حمایت از نخبگان، استعدادهای درخشان و اساتید برجسته معطوف به حل نیازهای کشور؛

بخش دوم: نحوه تعریف کلان برنامه، برنامه و خروجی های مورد انتظار

ماده ۳: کلان برنامه شامل مأموریت مصوب موسسه، اولویت های مندرج در اسناد بالادستی و قوانین مرتبط با علم و فناوری، حوزه های لبه دانش با محوریت مرجعیت علمی، طرح های مصوب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری یا موارد مرتبط با ارتباط با جامعه و صنعت مستخرج شده از سامانه نظام ایده ها و نیازها (منظور مواردی در سامانه نظام ایده ها و نیازها است که واحد جامعه و صنعت حاضر به تأمین مالی بخشی از هزینه های کلان برنامه است) می باشد که به عنوان یکی از فعالیت های کلیدی هدفمند در موسسه برای اجرا در مدتی مشخص به تصویب هیات رئیسه و در صورت نیاز هیات امناء موسسه می رسد و موسسه منابع مالی و امکانات آموزشی، پژوهشی و فناوری خود را در مسیر تحقق این کلان برنامه بسیج می نماید. هر کلان برنامه دارای تعدادی برنامه است که اقدامات آموزشی، پژوهشی و فناوری در قالب برنامه ها در موسسه ساماندهی می شود.

ماده ۴: هر برنامه شامل محتوایی آموزشی، پژوهشی و فناوری است که به تصویب هیات رئیسه موسسه می رسد و سپس برای تصویب به کارگروه برنامه محوری وزارت ارسال می شود. در راستای تحقق اهداف کلان برنامه، جزئیات برنامه، نحوه تأمین امکانات، تعیین متقاضی در هر برنامه و بازه زمانی اجرا (۳ تا ۵ سال) مشخص می شود. جزئیات محتوایی هر برنامه شامل موارد زیر است:

- محتوای آموزشی که جهت تحقق اهداف برنامه بایستی مشخص شود به شرح زیر است:
 - رشته های تحصیلی جهت اجرا در طول برنامه
 - رشته های تحصیلی جدید جهت تدوین در طول برنامه
 - تعداد دانشجویان مورد نیاز جهت آموزش در مقاطع تحصیلی مختلف
 - ترکیب اعضای هیات علمی مشارکت کننده در برگزاری دوره های آموزشی
- محتوای پژوهشی و فناوری که جهت تحقق اهداف برنامه بایستی مشخص شود به شرح زیر است:
 - تعداد دانش آموختگان پسادکتری مورد نیاز
 - نشریه های علمی مورد نیاز جهت ایجاد در طول برنامه
 - پروژه های پژوهشی مورد نیاز
 - فرصت مطالعاتی یا سفرهای علمی مورد نیاز
 - شرکت در کنفرانس ها و سمینارهای ملی و بین المللی
 - امکانات آزمایشگاهی و کارگاهی مورد نیاز
 - تعداد دستیار فناوری، کارآموز و کارورز مورد نیاز
 - تعداد مجوزهای استقرار شرکت یا هسته فناور در مراکز رشد و پارک علم و فناوری

ماده ۵: هر برنامه شامل خروجی های شفاف و مشخصی است که ضمن امکان ارزیابی در حین اجرای برنامه به موسسه و وزارت، امکان بررسی موفقیت آمیز بودن آن در انتهای برنامه را نیز می دهد. تحقق شاخص های خروجی برنامه و هدفمندسازی اقدامات از مهمترین رکن های ادامه کلان برنامه های آتی و تخصیص امکانات در برنامه ها به مؤسسات می باشد.

شماره سند: عتف-ش-۲۲۱۸		 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	شیوه‌نامه برنامه‌محوری در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور
ویرایش: ۰۱	تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۹		
صفحه: ۴	از: ۶		

- تعداد دانشجویان آموزش داده‌شده در مقاطع تحصیلی مختلف
- تعداد پروژه‌های ارتباط با جامعه و صنعت انجام‌شده
- نیازهای مرتفع شده در سطح محلی، ملی، بین‌المللی
- تعداد مقالات داخلی منتشرشده
- تعداد مقالات بین‌المللی منتشرشده
- تعداد ثبت اختراعات داخلی و بین‌المللی
- تعداد شرکت‌های فناور و دانش‌بنیان ایجاد شده در طول برنامه
- تعداد رویدادهای علمی برگزارشده در طول برنامه
- تعداد نشریات علمی ایجاد شده
- تعداد اعضای هیات علمی نخبه یا استعداد درخشان جذب‌شده
- تعداد دانشجویان پذیرش‌شده از طریق استعدادهای درخشان
- میزان منابع مالی جذب‌شده از بیرون موسسه برای اجرای برنامه

تبصره ۱: کارگروه برنامه‌محوری می‌تواند موارد مندرج در ماده ۴ و ۵ این شیوه‌نامه را با توجه به شرایط اصلاح و تکمیل نماید.

تبصره ۲: کارگروه برنامه‌محوری موظف است حداکثر یک ماه پس از ابلاغ شیوه‌نامه نسبت به تدوین فرم پیشنهاد برنامه‌ها بر اساس شاخص‌های محتوایی و شاخص‌های خروجی و نحوه توزیع مسئولیت‌ها و موظفی اعضای هیات علمی مشارکت‌کننده در برنامه‌ها اقدام نماید و توسط معاونت آموزشی وزارت به کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مشمول این شیوه‌نامه ابلاغ شود.

بخش سوم: فرایند تصویب برنامه‌ها و الزامات آن

ماده ۶: کارگروه راهبری برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور در وزارت متشکل از مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی، مدیرکل دفتر سیاستگذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی، نمایندگان تام‌الاختیار (در سطح مدیرکل) معاونت فناوری و نوآوری، معاونت اداری مالی و مدیریت منابع و مرکز هیات‌های امناء و هیات ممیزه و مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت (در سطح معاون مرکز) و یکی از مشاوران وزیر با مأموریت‌های تدقیق محتوا و شاخص‌ها و به‌روزرسانی آن، تصویب برنامه‌های ارسالی توسط مؤسسات و تسهیل اجرایی سازی برنامه محوری در مؤسسات ذیل شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی ایجاد می‌شود. جلسات این کارگروه با حضور ۴ نفر از اعضای رسمیت می‌یابد و مصوبات این کارگروه با رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه مصوب قلمداد می‌شود.

تبصره ۳: دبیر کارگروه برنامه‌محوری مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی می‌باشد و به تشخیص دبیر کارگروه برنامه‌محوری و مرتبط با دستور جلسه، امکان دعوت از نمایندگان سایر بخش‌های وزارت با حق رأی در کارگروه برنامه‌محوری وجود دارد.

ماده ۷: فرایند تصویب برنامه آموزشی، پژوهشی و فناوری به شرح زیر است:

گام ۱: تصویب کلان‌برنامه، تخصیص محدوده منابع مالی و امکانات در هیات رئیسه و در صورت نیاز تصویب در هیات امناء

موسسه

گام ۲: تدوین برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری ذیل کلان‌برنامه و پیشنهاد آن به هیات رئیسه

شماره سند: عتف-ش-۲۲۱۸		شیوه نامه برنامه محوری در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۱	تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۹		
صفحه: ۵	از: ۶		

گام ۳: تصویب برنامه ها در هیات رئیسه و ارسال به کارگروه برنامه محوری وزارت جهت تصویب

گام ۴: تصویب برنامه ها در کارگروه برنامه محوری وزارت و ارسال جهت اجرا به مؤسسات

گام ۵: آغاز اجرا در مؤسسات

گام ۶: ارسال گزارش از اجرای کلان برنامه در فواصل زمانی معین توسط موسسه مجری به کارگروه برنامه محوری وزارت

گام ۷: ارزیابی نهایی اجرای کلان برنامه و برنامه های ذیل آن توسط کارگروه برنامه محوری وزارت در قالب رتبه های عملکردی مصوب کارگروه برنامه محوری

تبصره ۴: در صورتی که موسسه برای اجرای برنامه نیاز به تسهیل گری و امکانات ارائه شده توسط وزارت (موضوع ماده ۹) نداشته باشد، صرفاً در گام ۴ موضوع را به اطلاع کارگروه برنامه محوری وزارت رسانده و اجرا را آغاز می نماید.

تبصره ۵: تعیین اعتبار مالی و امکانات غیرمالی و نحوه تخصیص آن برای هر برنامه (موضوع گام ۳ این ماده) در چارچوب منابع تعیین شده در گام ۱، در فرم ارسالی به وزارت و همچنین اجرای برنامه الزامی است.

تبصره ۶: رئیس موسسه، مسئول مستقیم نظارت بر تخصیص کامل منابع مالی و غیرمالی مصوب کلان برنامه و برنامه های ذیل آن در موسسه در حین اجرا می باشد.

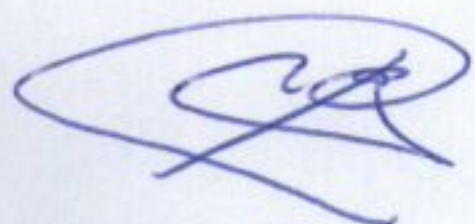
ماده ۸: نحوه انتخاب مدیران کلان برنامه و برنامه های ذیل آن به شرح زیر می باشد:

۸-۱- مدیر کلان برنامه با توجه به موضوع کلان برنامه و میزان ارتباط به بخش آموزشی یا پژوهشی با تأیید هیات رئیسه از میان معاونان آموزشی و تحصیلات تکمیلی یا پژوهشی و فناوری دانشکده/دانشگاه/موسسه انتخاب می شود و دبیرخانه برنامه کلان در آن معاونت تشکیل می شود. به انتخاب مدیر کلان برنامه یکی از اعضای هیات علمی موسسه به عنوان دبیر برنامه کلان انتخاب می شود و مسئولیت پی گیری و اجرایی سازی کلان برنامه، سازماندهی برنامه های ذیل آن و نظارت بر زمان بندی و تعهدات برنامه - های مصوب و ارائه گزارش های دوره ای عملکرد را در موسسه بر عهده دارد.

۸-۲- مدیر برنامه از اعضای هیات علمی تمام وقت موسسه با تأیید هیات رئیسه و به پیشنهاد مدیر کلان برنامه انتخاب می شود. انتخاب مدیر برنامه از میان اعضای هیات علمی جوان دارای شرایط نخبگی (مورد تأیید بنیاد ملی نخبگان) و استعداد درخشان (حداقل یکی از مقاطع تحصیلی را جزء استعدادهای درخشان باشد) دارای امتیاز ویژه در کارگروه برنامه محوری وزارت جهت تخصیص امکانات می باشد. هر عضو هیات علمی صرفاً در یک برنامه می تواند مدیر باشد و در برنامه های دیگر در چارچوب موظفی خود می تواند مشارکت نماید.

۸-۳- هر برنامه، یک کمیته اجرایی سازی متشکل از اعضای هیات علمی موسسه، متخصصان، نخبگان و استعدادهای درخشان خواهد داشت که به پیشنهاد مدیر برنامه در گام سوم فرایند فوق الذکر توسط هیات رئیسه موسسه به تصویب می رسد. مسئولیت - های کلیدی اعضای کمیته در پیشنهاد مدیر برنامه مشخص می شود. برای تحقق رویکرد میان رشته ای، ترجیحاً اعضای کمیته اجرایی سازی و مدیران برنامه ها از گروه های علمی مختلف باشند.

ماده ۹: وزارت برای برنامه های مصوب در کارگروه برنامه محوری تسهیلات زیر را ارائه می نماید.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شیوه نامه برنامه محوری در دانشگاه ها و مؤسسات
آموزش عالی کشور

شماره سند: عتف-ش-۲۲۱۸

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۹

ویرایش: ۰۱

صفحه: ۶ از: ۶

- طرح توجیهی در ارائه خدمات مشخص شده در محتوای برنامه که نیازمند تأیید وزارت می باشد (همچون طرح توجیهی رشته های تحصیلی یا اجرای رشته های تحصیلی یا تأسیس نشریه علمی یا تأسیس مرکز رشد)، به واسطه تصویب برنامه در کارگروه برنامه محوری وزارت تصویب شده قلمداد می شود.
 - وزارت منابع مالی ویژه ای را در راستای تقویت فعالیت برنامه های مصوب در نظر می گیرد. کارگروه برنامه محوری با همکاری معاونت اداری مالی و مدیریت منابع وزارت موظف به ارائه دستورالعمل تخصیص منابع از طرف وزارت به برنامه می باشد.
 - وزارت در جذب هیات علمی از میان نخبگان و استعدادهای درخشان، مؤسسات دارای برنامه مصوب را در اولویت قرار می دهد.
 - مؤسسات با رعایت ضوابط می توانند برای دبیران کلان برنامه ها و مدیران برنامه ها به واسطه انجام فعالیت های اجرایی مرتبط، تا سقف ۳ واحد موظفی در هر نیمسال تحصیلی در نظر بگیرند. دستورالعمل اجرایی محاسبه موظفی توسط هیات رئیسه موسسه به تصویب می رسد.
- تبصره ۷:** به پیشنهاد کارگروه برنامه محوری و تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری سایر تسهیلات وزارت به برنامه های مصوب مؤسسات قابل اختصاص می باشد.
- ماده ۱۰:** این شیوه نامه در ۱۰ ماده و ۷ تبصره در تاریخ ۱۴۰۲/۹/۱۹ در جلسه ۹۶۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد.